

RÓZSA UJSÁG.

AZ ÁTALÁNOS RÓZSÁSZAT ÉS ÁTALÁNOS KERTÉSZET

KEPES SZAKKÖZLÖNYE.

VI. évfolyam. — 1-ső szám.

Szerkeszti és kiadja:

Dr. Kaufmann Ernő, Pécs-Szabolcson.

Az évfolyam június elsején kezdődik. — Megjelenik évenként 6 füzetben: június, augusztus, október, deczember, február és április hónapokban. — Előfizetési ára: évenként 2 frt, félévre 1 frt. — Reklamációk csak a megjelenési hónap 20-áig vehetők figyelembe. — Mindenemű küldemények a szerkesztő nevére czimzendők.

☞ A német kiadás előfizetési árai ugyanazok.

PÉCSETT.

NYOMATOTT ENGEL LAJOS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1892.

RÓZSA UJSÁG.

Tartalom. Az évfordulóhoz. — Műmellékletünk. — A rózsza a vasutaknál. — A mit egy falusi kertésznél láttam. — Utóhangok az elmúlt télről. — A moharózsák eredetéről — Kérdés. — Harrisonii. — Pierre Guillot. — Mad. Jean Sisley. — A rózsakertész néhány fontosabb szevszámja. — A rózsza szaporítása szemdugványok által. — Rózsaegetlet Hollandban. Rózsakiállítások. Gyümölcsfák közéültetése az erdőben. — A spárgabogarak elpusztítása. Gyorsan ható folyós trágya. — Virágok és galambok. — A vakondok elűzése. Csalogánydal. — Levírtott jáczinthagymák kezelése. — „Uj Poiteau“ jeles körtöfaj. — Töviskörte. — Két új bokorbab. — Laibachi jeges saláta. — A havasi gypár védelme. — Polygonum amplexicaule, var. oxyphyllum. — Jacob legajabb Helleborus-hybridái. — Liliium eximium verum. — Stevia serrata, foliis albomarginatis. — Legkorábban nyíló rózsafajok. — Beküldött árjegyzékek. — Ujdonságok üzlete. — Irodalmi Szemle. — Színes műmelléklet: Princess Beatrixe. Charles de Légrády. Luciole.

Az évfordulóhoz.

Midőn folyóiratunk hatodik évfolyamának első füzetét a mélyen tisztelt rózsakedvelők és rózsatenyésztők rendelkezésére bocsátanám, nem mulaszthatom el legőszintébb köszönetem kifejezését azon támogatásokért, melyekben a mélyen tisztelt közönség vállalatomat részesítette. Nagy bennem a remény, hogy e támogatásban lapunk a jövőben is, még pedig fokozottabb mértékben fog részesülni. — Az összes közreműködők nevében,

kiváló tisztelettel:

Dr. Kaufmann Ernő

szerkesztő-kiadó.

Műmellékletünk.

Folyóiratunk igen tisztelt olvasói még élénken fognak emlékezni ama műmellékletre, melyet mult évfolyamunk első füzete hozott. Ez a kép egy különös öszszetételű, régebbi keletű rózsafajokból alkotott csokrot ábrázolt s a rózsakedvelő közönség részéről igen kedvező fogadtatásban részesült. Ugyanazon művész: Falk G. ur ecsetjéből, amaz időben Schultheis Testvérek szivessége folytán még egy második, újabb thearózsákból álló csokrot ábrázoló festményt is kaptunk s e képet eltettük a hatodik évfolyam első füzete számára. — Ha már a föntemlitett régebbi rózsákból álló csokrot ábrázoló festmény oly

kedvező fogadtatásban részesült, ugy méltán merjük reményelni, hogy ezen, modern thearózsákból álló csokor színes ábrája a tisztelt olvasók még nagyobb öröme fog szolgálni. E fajok a következők:

Charles de Légrády, Pernet fils-től Lyonban tenyésztett s 1885-ben forgalomba hozott thearózsza; színe karmínpiros, alapjában sötét chinai rózsaszínű, a virágszirmok szegélyzete világosabb, elvirításkor gyenge lilla-színnel elfutódott; nagy, igen telt, kellemes illatot áraszt, a bokor növése mérsékelt, jól elágazódott. Ezt a szép rózsát már második évfolyamunk hatodik számában tüzetes bírálat

alá vettük volt s így e helyen csupán még csak azt említjük fel róla, hogy ez idő óta valóban a legjobb pirosan színezett thearózsák egyikének bizonyult.

Princess Beatrice, Henry Bennett cheppertoni világhírű rózsatenyésztő által termelve, múlt évfolyamunk ötödik füzetében lett tárgyalva s miután ott színes ábráját is közzétettük, felmentve érezzük magunkat itt e rózsza további leírásának kötelezettségétől. Nem szabad e rózsát ama hasonnevű többszörnyilő hybridrózsával összetéveszteni, melyet William Paul cheshunti rózsatenyésztő 1872-ben hozott a kereskedésbe.

Luciole, magyarul: világító bogár, (Szent-János-bogár, mecsér,) 1887-ben Guillot & fils lyoni rózsakertészek által hozatott a kereskedésbe. Növekedése e rózsabokornak igen erőteljes; virágja nagy, telt, igen tökéletes alkotással. Színezete chinai rózsaszínű élénk karminnal, sáfránysárgával keverve, alapjában rezesen elárasztott, a virágszirmok külső fölülete bronzírozott. Egyike a legillatosabb rózsáknak ez osztályban s a pirosan virágzó Safrano thearózsától származik. — E műmelléklet tehát bizonyosságot tesz arról, hogy izléses szép rózsacsokrot újabb rózsafajokból is össze lehet állítani.

A rózsza a vasutaknál.

B. v. J.-tól.

A »Rózsza Ujság« legutóbbi évfolyamának hatodik füzetében azon közlemény foglaltatik, hogy az ausztriai vasutvonalon Leoben és Vordernberg között a rózsza igen nagy előszeretettel tenyésztetik.

Ha a rózsatenyésztést általános statisztikai szempontból vesszük figyelembe, úgy ama rendkívül meglepő eredményre fogunk jutni, hogy a rózsza Európában, egyáltalán csak élesen korlátolt vidékeken tenyésztetik s e mellett az egyes tenyészvidékeknek többé kevésbé kedvező éghajlati viszonyai alig jönnek számításba. Találkozunk városokkal és falvakkal, hol a rózsát csaknem hihetetlen mennyiségben tenyésztik s azután napokig baran-

golhatunk, míg ismét egy »rózsavidékre« bukkanunk. A rózsza, a kulturember létezése óta egy a napirendről teljesen soha le nem tűnő s bárki által könnyen elérhető fényüzési cikket képezvén, tenyésztése az emberiség modern fiainál hihetőleg éppen oly hatalmas versenytárgyat képez, mint pl. a vadászat, vagy a halászat. — Ha egy faluban avagy városkában egy megtért férj rózsákat kezd tenyészteni, úgy rózsái az első viritás alkalmával a hozzá »rózsaszemlére« tóduló barátok és ismerősök által megcsodálatnak. A következő őszszel néhány ujoncz már alanyok után néz: erdőcsőszök és ahoz értő földművesek megbizatnak jó pénz mellett vadonczok liferálására; a rózsafaások elárasztják az erdősegeket és cserjéseket, a városka kerteiben rózsauültetvények keletkeznek, a rózsatenyésztés járványnyá válik a férjek közt s elvégre mindenki, ki csak némi kertterülettel is rendelkezik, erkölcsi kötelességének tartja a rózsatenyésztést. Most azután a virágok királynéjának alattvalói közt nemes versengés fejlődik ki; a »nagyemester« elvégre elékezettnek látja az időt, hogy néhány kebelbeli »rózsabarátjával« egy rózsakiállítás lehetőségét megbeszélje; az eszme természetesen óriási lelkesedéssel fogadtatik s a kiállítás, mely különben az esetek többségében inkább a jótékonyság előnyére szolgál, rendesen jól sikerül s így a rózsatenyésztés e városban és annak szomszédos környékén jó időre biztosítva van.

A Leoben és Vordernberg között elterülő vasuti szakaszon a rózsatenyésztés hihetőleg szintén ezen az uton érte el oly magas fokát, hogy azt mint ritka eseményt említették fel, minthogy a pályaaigazgatóságok részéről a rózsza speciális tenyésztésére rendelkezések tudvalevőleg nem bocsájtatnak ki. Ez pedig egyáltalán nem helyes; a rózsának illetően mellőztetése éppen nem igazolt. Tegyük csak fel például, hogy a pályahatóságok a rózsatenyésztés érdekében csupán csak oly intézkedést tennének, hogy minden őrház a pályatest felé néző homlokzatán két futórózsával lenne ellátandó; minő hatást kel-

tene ez az ugyszólván elenyészőleg csekély intézkedés az utazó közönségnél! — Hiszen tudjuk, hogy az emberiségnek egy szerencsétlen része, a szenvedők tudniillik, elveszített egészségüket távol fekvő fürdőkben és gyógyhelyeken szokták különösen tavaszi időben keresni; már most képzeljünk magunknak ily kétségbeesett beteget, ki a vasuti kocsi szűk fülkéjének ablakán át rózsákkal diszelgő állomási épületeket s órházakat pillant meg; nem-e fog ez a látvány a megtörött kedélyre felvidítólág s az annyira rettegett terhes vasuti utazásra enyhítőleg hatni? — Azt hiszem igen. S ha azt állítom, hogy a rózsza ily értelemben még az általános személyforgalmat is képes emelni, úgy tán nem csalódom e föltevésemben.

A mi a rózsatenyésztés gyakorlati kivitelét a vasutaknál illeti, arra nézve különös utasítást nem szándékom e helyen adni, miután egy pályaszakasz viszonyai szerfelett változatosak s az állandó, vagy ideglenes vasuti kertészek által, a hol ilyenek egyáltalán léteznek, eléggé ismeretesek, egy általános szabályul szolgáló javaslatot azonban még sem akarok felemlítés nélkül hagyni: az órházak befuttatására ugyanis nem volna szabad más fajokat alkalmazni, mint teljesen télálló, kipróbált, az idő viszontagságainak nagy mértékben ellenálló kúszórózsákat, minők: *Beauty of the prairies*, *Belle Baltimore* és *Thoresbiana*. Magastörzsű thearózsák, bokoralaku bengál- és bourbonrózsák csoportokban, csupán a pályaudvarok védettebb helyein nyerhetnének alkalmazást. E javasolt általános zsinórmérték rövidnek látszik ugyan, a czélnek azonban mégis tökéletesen megfelelné, mivel mellette mindenféle haszontalan időtrabló kísérletezés ki van zárva, a kertésznek pedig megadatik az út, a melyen rövid idő alatt sok szépet állithat elő.

Hátramarad még ezen ügyben a minden kertészeti dolgok lényegének: a költségek kérdésének tárgyalása. — Némely tisztelt olvasó e tekintetben bizonyára ijesztő magasságu pénzösszegegre fog gondolni, holott a dolog valójában igen kedvező világításban

áll előttünk. Képzeljünk magunknak pl. egy vasuti szakaszt 10 állomásépülettel és 40 órházzal a vonalon. Ez az 50 épület a hozzá tartozó házi kerterületekkel egyetemben rózsákkal lenne diszitendő. A költségvetés ez esetben következőképpen alakulna: 10 állomási épülethez egyenkint 4 darab, = 40 darab kúszórózsza; — 40 órházhoz egyenkint 2 darab = 80 darab kúszórózsza, összesen kell tehát 120 darab kúszórózsza. Azután 20 csoportra, egyenkint 10 darab bengál- és bourbon dugványtőt számítva, = 200 darab bokorrózsával, mihez még csoportonkint egy magastörzsű rózsát számítva 20 darab rózsátőre lesz szükségünk. A felvett esetben tehát 320 darab alacsony dugványrózsára és 20 darab magasan nemesített rózsafára vethetjük ki a költséget. A kiadás megállapításánál természetesen a folyó legalacsonyabb nagybani árakat kell számításba vennem s így az alacsony dugványbokrokat darabonkint 20 kr-jával, a magas törzseket 60 kr-jával véve, az összes költség nem tesz ki többet 76, mondjuk 78 forintnál. Bizonyára rendkívül csekély összeg egy oly vasuti szakasznál, melyen 10 állomásépület és 40 órház szerepel.

A költségvetési viszonyok azonban csakis azon esetben fognak ilyen arányban felmerülni, ha a rózsák kivétel nélkül mind az üzletkertészeketől szereztetnek be; én azonban nem képelek magamnak oly vasuti vállalatot, legyen az kisebb vagy nagyobb, állami avagy magán vállalat, mely egy állandó, vagy legalább szerződéses külső kertészt ne tartana magának. Ezek a kertészek az adott rendletek értelmében azután majd gondoskodnának ezen rózsák szaporításáról s azoknak további elültetéséről és gondozásáról. Végre tekintetbe veendőnek tartom még azon tapasztalt körülményt is, hogy a pályadoők előtt a rózsza tenyésztése és ápolása többnyire ismeretes dolog s így most világosan fog előttünk állni, hogy egy pályaszakasznak rózsákkal való feldiszitése alig okoz a vállalatnak szóra érdemes kiadásokat.

A mondottakból önkényt következik, hogy a rózsatenyésztés a vasutaknál sem tar-

tozik a boszorkányságok titokteljes birodalmába; lehetne ott olcsón sok szépet rövid idő alatt teremteni, hacsak megtért vasuti igazgatók léteznének!

A mit egy falusi kertésznél láttam.

Közlő: Vass Gyula.

Az 1882-ik év nyarán meglátogattam Erdély déli vidékén lakó egyik bátyámat. Az alig három ezer lelket számláló kicsiny városka közepén egy szűkebb térre korlátolt, de igen csinos piac foglalt helyet, melyen a hetivásár napjain, de főképpen szombati napokon feltűnt nekem egy szegényes falusi kertész, a ki szépen kifejlődött és tisztán kezelt zöldségféléi mellett az itt kedvelt virágok közül rozmarint, lilomot, árvácskát s apró cserepekben hónapos-rózsákat is elárult. Ez utóbbi piaci árucikk úgy látszik jobb kelendőségnek örvendezhetett, minthogy kora reggel, midőn a kertész kis kézikocsijából holmiját a vásárasztalra rakta ki, rendszeren 25—30 cserepes rózsát birtam öszszeszámlálni, melyek délelőtt 10 óráig vagy mind eladtak, vagy csupán 1—2 maradt még belőlük vissza. Nagyon kíváncsi voltam megtudhatni, hogy ez a falusi kertész minő módon szaporítja oly szépen kifejlődött hónapos-rózsáit, egy szerdai napon tehát magam is vásároltam rózsáiból néhány edénnyel. Az én falusi emberem román volt, de folyékonyan beszélt a magyar és német nyelvet, miután állítása szerint kertészeti ismereteit részint Szegeden, részint Brassóban szerezte. Kérdésemre, hogy minő uton szaporítja ezeket a szép rózsákat, udvariasan meghívott kertészetének megtekintésére, miután éppen másnap vette foganatba a rózsák szaporításának műveletét. Részemről ez a meghívás nagyon kapóra jött s másnap fel is kerestem emberemet a saját kertjében, mely tartózkodási helyemnek közelében egy szomszédos faluban volt, mely erdélyi szokás szerint költői rendtelenséggel dicsekvő, kerítésekkel alig ellátott ugynevezett belsőiségekből állott. A román község házai inkább viskók voltak s oly rendetlenül

voltak építve, mintha egy krakataói földrengés e faluból rétest akart volna csinálni; alig találtam meg a keresett kertészt benne, pedig már háromszor is megkerültem «mü kertészeti telepét.» — Ez a kert mintegy harmadfél holdnyi nagyság mellett elég üzleti szakértelemmel volt beosztva, háttérében a kertész lakóházával s e mellett egy virágházzal, melyben azonban csupán egy e vidéken szokásos agyagkályha s a virágház déli oldalát egész terjedelmében elfoglaló ablak előtt egy hosszú asztal, az ugynevezett tableau foglaltak helyet. Megérkezésemkor a kertész e virágházban már serényen dolgozott; 10 éves fia vastag agyagtésztából, melyhez még sok faszénpor s kevés homok lett keverve, mogyoró- és diónagyságu golyócskákat formált a tenyerei közt. A kertész a behozott rózsáagról éles tollkással metszette le a dugványhajtásokat s midőn a metszés fölületét még egy finom metszéssel lesimitotta volna, a leveleket csonkolta le s a hajtás puha csúcsát is eltávolította. Az imígyen elkészített dugványhajtást most nagyságához mérten, egy nagyobb vagy kisebb agyaggolyóba dugva, ujjáival a golyóból körtealakat formált a dugványhajtás körül. Ezek az agyagkörtécskék, melyekben a dugványok mintegy gyümölcs-szár, körülbelül a közepéig terjedtek, alacsony, mintegy 20 cm. mély ládába, az azokba mintegy 4 ujjnyi magasságig gyorsan tömött nedves fűrészpor fölületére szoroson egymás mellé helyeztetek, mire a ládák több darab üveglemezzel lefödve az ablak elé félsötét helyre állittattak. A kertész ezután megmagyarázta, hogy ezeket a dugványokat hetenkint csupán egyszer szokta átvizsgálni; öntözni azokat csupán akkor kell, ha az agyagburkolat esetleg kiszáradást mutatna s ekkor is csak igen fölületesen; a penész, mely az egyes agyagrögök közötti hézagokban fellépni szokott, semmiféle rosz következményekkel nem jár s végre a dugványok, mihelyest az agyag fölületén gyökerecskék mutatkoznak, az agyaggal egyetemben ültettetnek cserepekbe s azután lassan lesznek szoktatva a levegőhöz és a világossághoz.

Az itt látott rózsák válfajainak választéka rendkívül csekély volt s úgyhiszem csak négy válfajt voltam képes megkülönböztetni, úgy mint: Cramoisie superieure, Belle Marsellaise, Hermosa és Bichonii.

Az anyatorzsek, melyekről a kertész a dugványhajtásokat metélte, egy fűzfakerítés hosszában déli fekvéssel voltak elültetve; kivétel nélkül erős bokrok voltak ezek, bár a kés nyomát nagyon is észre lehetett rajtuk venni. A kertész állítása szerint egy ilyen anyatorzs átlagos számítás szerint mintegy 300—400 darab dugványróżsát szolgáltató körülbelül 5—6 év leforgása alatt, mire azután teljesen kimerülve, helyébe új törzset kell ültetni.

A bengálróżsáknak ilyen szaporításmódját sem ezelőtt, sem ezután nem láttam s nem is hallottam soha sem felőle, jónak látam tehát azt közzétenni, annyival is inkább, minthogy tudtommal az irodalomban sem fordul az elő sehol sem, pedig könnyen meglehet, hogy egynémely üzletkertész azt esetleg igen sikeresen alkalmazhatná, miután a román kertész állítása szerint alig fordul elő mellette a dugványok elhalása.

Utóhangok az elmúlt télről.

Arad, 1892. április 8-án.

Tisztelt szerkesztő ur! A Rózsa Ujság múlt évfolyamának hatodik füzetében a »Rózsászati jegyzetek« rovatában felemlített becses észleleteire vonatkozólag van szerencsém értesíteni, hogy én az elmúlt őszön kivételesen már október végén, természetesen már megmetszve takartam le rózsáimat s mégis legjobb thea-, Noisette- és hybridróżsáim, szám szerint vagy 90 darab elpusztult. Sokan az őszi metszésnek tulajdonítják ezt a nagy szabású veszteséget, én azonban tagadom és az őszi metszéshez ezután is híven ragaszkodom. Szerintem a pusztulás oka az, hogy oly időben állott be a nedves nagy hideg, a mikor a rózsák még nem aludtak, hanem élénken vegetáltak.

A pusztulás nálam kétségbe ejtő. Nőm,

miután kedves Niphetos, Grace Darling, Goubault, Etoile de Lyon, Maréchal Niel, Souv. de Thérèse Levet stb. rózsáit megsiratta, lemondott a rózsák további műveléséről.)*

Egy három méter magas, igen számos, két három öles hajtásokkal bíró Thoresbiana lehajló ágai meszsziről jelzik a legsebbebb temetőt.

Tisztelettel: **Kilényi János.**

Korpona, 1892. május 1-én.

Az elmúlt tél vidékünkön elpusztította valamennyi thea- és Noisette-różsaikat, sőt még a kemény rózsák, mint pl: Md. Georges Bruant is rendkívül sokat szenvedtek a hirtelen bekövetkezett őszi fagy következtében. Különös jelenségképpen tünt fel, hogy egészen megfeketedett thearózsák, valamint zölden maradt, látszólag teljesen bezáradt szabadföldi rózsák, visszametszésük után oly nagyfokú nedvkeringést fejtettek ki, hogy a nedvesség a csonkokból kiszivárogva csepegett s a korona nyaka erősen kihajtott, a mi természetesen nagy örömünkre szolgált. Azon rózsáink, melyeket csak hosszúra nyestünk, ma már mind halottak.

Geschwind Rudolf.

Szathmár, 1892. május 2-án.

Az elmúlt ősz október 30-án váratlanul és egyszerre bekövetkezett, nyolcz napon át tartó rendkívül erős fagy, az itteni összes rózsáállománynak mintegy felét követelte áldozatul. E pusztulásnál feltűnő volt mégis, hogy a bokorrózsák, sőt maguk a dugványokról nevelt fajok, mint pl. Cramoisie superieure, Felleberg, Bichonii, Mignonette, A. M. de Montravel, Paquerette stb., alig szenvedtek valamelyest, míg ellenben erős növekedésü kevésbé kényes fajták, mint Gloire de Dijon, Grace Darling, La France stb., vagy tökéletesen elpusztultak, vagy pedig rendkívül sokat szenvedtek. Karácsony után, midőn a fagy másodszor mutatkozott, mi már csak többnyire rózsahalottakat takargattunk le, melyek azután az amúgy igen

*) Az eledeleket soha sem fogyasztjuk el oly forróan, mint a hogy azokat a tüzhelyről levenni szokták. Szerk.

enyhe tél folyamában a szó szoros értelmében elkorhadtak.

A moharózsák eredetéről.

Dr. Kaufmann E.-től.

A kerteinkben művelt moharózsák között két alakot szoktunk megkülönböztetni. Az egyik alaknál a kehelyszirmokat, a magtokot, a virágszárát, néha a levélnyelet s a leveleket, sőt a hajtásokat is borító mohozat, a legnagyobbodott, de rendes egyenes alakjában mit sem változott mirigyes szőrök és serték nagyobb számban megjelenése által jön létre. A másik alaknál ezek a mirigyes szőrök és serték, különösen a kehelyszirmok közepe táján, nem csak óriási mennyiségben vannak jelen, hanem rendkívül megnyúltak, rendetlenül kiszélesednek, elferdülnek, visszahajolnak s gyakran a növényzöld (Chlorophyl) szemcséinek lerakódása következtében a levelek zöld színét veszik fel.

Növénytani szempontból a mohozat ez utóbbi moharózsáknál nem tekinthető egyébnek eltorzulásnál, a mirigyes szőrözet buja fellépése mellett annak túlképződésénél és alakbeli elrendetlenedésénél, mely egyéni, vagy mondjuk fajbeli tulajdonság esetleg a magonczutódokra is átszarmazhatik.

A mohozat létrejöttének okairól már a 18-ik század utolsó éveiben is sokat irtak a növénytudósok a nélkül, hogy a valódi okot csak megközelítőleg is felfedezték volna. Az akkor uralkodott számtalan föltevés között századunk első éveiben a Bozérián-féle elmélet tartotta magát egy ideig szilárdan. E tudós ugyanis azt állította, hogy a közönséges centifolia-rózsá bibéit egy kicsiny fürkészféle rovar, az *Ichneumon manifestator* Fourc. megfúrta s a megfelelő petefészkekben kifejlődött magvakból moharózsák keletkeztek. Bozérián tehát a rózsák mohozatát hasonló képződménynek tartotta azon bolyhos rózsagubacshoz, mely a rózsák hajtásain a *Rhodites rosae* nevű darázs szurásából ered. Ezek az okoskodások azonban lassacskán letűnedezték a napirendről; a modern

növénytan bebizonyította, hogy a rózsák mohozata tisztán csak torzképződés.

A legtöbb és egyszersmind legszebb moharózsa évenként csak egyszer virágzik; vannak azonban már oly kerti válfajok is, melyek egy nyár folyamán kétszer, sőt háromszor és négyszer is megújítják virágzatukat. Mind ezek a kerti alakok, képeztessék azokon a mohos boríték akár csak a mirigyszőrök és serték felszaporodása, akár pedig azoknak legnagyobb mértékű eltorzulása által, eredetüket az ismeretes vadon tenyésző *Rosa gallicá*-nak köszönik. Hogy azonban a moharózsa közvetlenül az egyszerű *R. gallicá*-tól ered-e, vagy pedig annak telten nyiló későbbi alakjaitól-e, minők a *R. centifolia* és a *R. damascena*, biztosan megállapítani nem lehet. H. C. Andrews*) angol rózsaismerő 1805-ben leírta az egyszerű őszi szirmu moharózsát s művében annak sikerült színes ábráját is hozta, nem lehet azonban még sem határozottan fölvennünk, hogy a moharózsák csupán ezen egy, ugyyszólván vad alaktól nyerték volna eredetüket, minthogy ez az egyszerűen nyiló alak a *R. centifolia*-nak, vagy a *R. damascenának* egy visszaesett, mohozatát megtartott alakja is lehet, ily visszaesések pedig tudvalevőleg éppen a *R. gallica* alakjainál nem tartoznak a ritkaságok közé. A mondottakból most már világosan áll előttünk, hogy a moharózsák a *R. gallicának* főbb alakjaival, mint *R. centifolia* és *R. damascena*, igen szoros ösztzfűgésben állnak.

Némely moharózsa igen könnyen termel gyümölcsöt. Ez a körülmény több újdonságtenyésztőt arra buzdított, hogy e rózsával keresztezési kísérleteket tegyen. Ezek a keresztezések néhány esetben rózsakertünk előnyére csakugyan sikerültek is; a theavér bekebelezése meghozta az utódoknál a többszörvirító képességet s miután a moharózsák tudvalevőleg nem tartoznak a puha rózsák közé, e korcsokban valóban igen hasznavehető, fájdalom tulságosan elhanyagolt kerti rózsákat nyertünk.

*) Or a monograph of the genus: *Rosa*. London 1805.

A thea- és bengálrózsákon kívül a moharózsa még más csoportbeli alakokkal is lett keresztezve; nincsen azonban róla tudomásom, hogy az a *R. rugosával* már eddig keresztezve lett volna, pedig azt hiszem, hogy ily korcsok között sok érdekes és tan fontos alakok is akadnának, melyek egy egészen új csoport létrejöttét eredményeznék.

A moharózsa mohozata a különféle, részben már korek alakoknál, a fejlettségnek rendkívül változatos fokát mutatja. Minél messzebb esnek ezek az utódok az eredeti alaktól, annál gyengébb lesz a mohozat, míg végre egészen eltűnő, a rendes mirigyes szőrborítéknak ad helyet. A természet itt is teljes mértékben alkalmazza vétőjogát. Ez a körülmény azután határozott bizonyosságot szolgált a felől, hogy miért annyira korlá-

tolt a többszörnyiló moharózsa alakjainak száma.

Kérdés.

Néhány héttel ez előtt egy vén, természetl is foglalkozó könyvben lapozgatván, abban proliferáló rózsákról olvastam. Miután ebben a botanikus könyvben az ugynevezett proliferáló képesség eltorzulásnak van feltüntetve, kérek a felől szives felvilágosítást, hogy mit értek hát a rózsá proliferálása alatt, mert én abban a nézetben vagyok, hogy ez a természeti tünemény nem más, mint egy magonc- vagy dugványtőnek ama sajátsága, melynél fogva futóhajtásokat, ugynevezett bujtványokat hoz.

P. V. T.-Kanizsán

B i r á l a t o k.

Harrisonii.

Lutea. — *Harrison, 1830.*

Virágja középnagy, szép sötét arany-sárga, igen tiszta színezet; félig telt, boltozottan alkotott, igen jó egyenes magatartású, gyengén illatos. Porodái számosak, igen jól fejlődtek, a portokok sugarasan elterülő hosszú fonalakon ülnek. Bibe szabad, a széles kehelytorkolatból egy rendetlen, rövid vastag kötegben nyulik elő; az egyes nyelek bolyhosak, apró kerek és göröngyös, köldök nélküli talcsákban végződnek. Kehelyszirmok csúcsosak, igen megrövidültek, a rövid, vastag, csaknem félgömbalakú bimbót alig takarják, belülről kissé fehér nemezzel béleltek, kívülről igen érdesek, több apróbb és nagyobb karminpiros mirigyszőrökkel borítottak, csaknem mindenkor épszélűek, csak kivételesen néhány változékony nyujtvánnyal ellátva. Magtok rendkívül rövid, csészealakú, fölül nincsen befűződve, hanem inkább kiszélesedve, bőrneműen fénylő, igen sok rövid, széles alapú, néha mirigyes sertécskékkel borított. Virágszár rövid, karcsú, elég szilárd, hengeres, világos-zöld, alapjában karminbarna, néhány

hosszabb, gyakran mirigyes sertével ellátva. Murvák teljesen hiányoznak. Levélnyel kissé megnyúlt, meglehetősen szilárd, hosszú és vékony bolyhozattal borított, alul és a fölületén csak néhány világosabb mirigysertével ellátott, fölül mélyen és szélesen barázdás. Melléklevelek igen keskenyek, hártásak, nagy széles fülcsúcsokban végződnek, alulról hosszú pehelyszőrökkel ritkán borítottak, széleiken rövid, vastag mirigyszőrökkel pilláztak. A kevésbé sűrű, fölül sötétzöld, alul homályos, alig fénylő lombzat többnyire 9-leveles, az aránylag kicsiny levelek alul apró mirigyekkel elszórtan borítottak, az erezen gyapjasak, széleiken igen mélyen egyszer fűrészelték s a fogazatok csúcsain egynehány kicsiny mirigysertével pilláztak. Virágzat rendkívül gazdag, mindenkor egyesén álló, nem remontál. A bokor növése igen erős, visszahajló, hosszú ostoralakú hajtásai eleintén barnapirosak, simák, azután érdesek és kérgesek, számos egyenesen kiszögellő hosszú, kissé összelapított hajlékony egyenlőtlen tüskékkel fegyverezettek. E télálló rózsának nyesése mindjárt az elvirítás után, csupán a korona ritkítására

szoritkozzék s leginkább az elviritott öregebb hajtások távolítandók el. Téli takarást ez érdekes szép rózsá nem igényel. Szaporítása dugványokról, vagy még jobban bujtásokról történik, azonban magastörzsű alanyokra is nemesíthetjük s ezen alakjában igen szép szomorurózsát képez.

Harrison angol botanikus 1830-ban Amerikából hozta át Európába, származásának közelebbi adatai azonban hiányoznak. Valószínűleg a botanikai *R. luteának* egyik oly korcsalakja, mely valamely *indica*-fajbéli keresztezésből eredt; vagy pedig e keresztezés a *R. moschatával* történhetett, minthogy illata ez utóbbi csoport alakjainak illatával megegyezni látszik. Esős, vagy túlságosan forró időjárás e rózsá jó virítására nincsenek lényegesebb befolyással s így virágozására évenként meglehetősen biztossággal lehet számítani.

Pierre Guillot.

Thea-hybrida. — Guillot fíls, 1879.

Fénylő karminpiros, hátsó fölületén valamivel világosabb; nagy, tömötten telt, szép csészealakú alkotással, egyenes tartással és igen kellemes erős illattal. Porodák mérsékelt számban vannak jelen, tökéletlen fejlettségűek; bibéi számosak, halványan szinezettek, sűrűn gyapjasak, gyenge fejlettségű világos tálcákban végződnek. Kehelyszirmai gyengén fejlődtek, a külsők néhány apróbb, változékony függelékkel, belül fehér nemez-zel béleltek, kívül homályosak, világos-zölden szinezettek, különösen a széleken néhány elszórtan álló szőrmirigygyel borítva. Magtok rendkívül kicsiny, rövid és széles, fölül nincsen befűződve, világos-zöld színű, fehéresen poros, egészen kopasz. A virágzár mérsékelt hosszúságú, egyenes felmeredő tartással, meglehetősen erős, néha kissé oldalt összenyomott, hosszában redős, néhány rövid sertével és mirigyszőrrel borított. Murvák igen kicsinyek és keskenyek, hullékonyak, gyakran hiányoznak, vagy egy 3-leveles lombzat által helyettesítetnek. Levélynél keskeny és karcsú, jól megnyúlt, alul több vékony világos színű, kampósan hátrafelé görbült tuské-

vel s ezek között néhány mirigysertével fegyverzett, fölül keskenyen, de csúcsa felé mélyen barázdás, rövid szőrmirigyekkel a barázdá mentén. Melléklevelek a hajtások csúcsa tájékán rövidek és szélesek, alafelé mindinkább keskenyedők, míg az ágak alapján vonalások, általában hártásak, rövid csúcsban végződnek, széleiken igen sűrűn álló rövid mirigyszőrökkel pilláztak. A meglehetősen sűrű, 5—7-leveles lombzat szép fűzőld színezetű, alig fénylő, a hosszúság-petéded jól kihegyezett levelek széleiken csaknem tökéletesen kétszer fűrészeltek s rövid mirigyes sertécskékkal pillásan ellátottak. A bokor növekedése igen erőteljes, de meglehetősen zömök, felmeredő, gömbölyű koronák képzésére fölötte alkalmas; világos-zöld, fehéren poros hajtásai több halvány, csak kissé hátrafelé görbült tuskékkal fegyverezettek. Virágzata igen gazdag, rendszeren magánosan álló, néha azonban az erősen elágazódott elsődleges virágzárban 3—4-esével áll egy bugában, igen jól s különösen nyárban tökéletesen megújuló. Mint jó szabadföldi rózsá félmagas törzsekre nemesíttessék, bokortói pedig csoportosításokhoz válnak be legjobban. Nyesése meglehetősen rövidre vétessék, téli takarója pedig könnyű és száraz legyen, bár e faj, csak némileg védettebb fekvés mellett takaratlanul is kitelel.

Mad. Jean Sisley.

Bengálhybrida. — Dubreuil, 1885.

Keveset fénylő fehér, közepe felé tejfölszínű, elnyílása felé különösen hátsó fölületén rózsaszínnel különféleképpen pontozott és vonalazott; középnagy, szép csészealakú legbelső szirmai négyosztatulag begöngyöldtek, jó magatartású, gyengén theailatos. Porodái számosak, jól fejlődtek, a fonalak megnyúltak; bibeszárjai gyengék, rövidebbek a porodáknál s nem is oly számosak mint ezek. A kehelyszirmok jól ki vannak fejlődve, a három külsőnél a csúcsok többnyire jól kinyúltak s levélszerűen kiszélesednek, széleiken pedig néhány hosszú függelékkel bírnak, a két belső épszegélyű; belül mindannyi

sűrű fehér nemezes gyapjazattal bélelt, mely néha karminszinű elfutódást mutat, külső fölületük homályos, itt ott karminnal barnított, több apró szörmirigygyel benőtt. Maghon kicsiny, szép kehelyidomú, fölül alig befűződött, fölületén több rövid mirigyszőrrel benőtt, szép zöld szinezetű, homályos, kissé szürkén poros. A virágszár jól megnyúlt, napoldalán többnyire barnított, meglehetősen szilárd, fölületén igen apró, lefelé hajlott tüskékkel s több rövid mirigyes sertével borított. Murvák ritkán fordulnak elő s többnyire egy 3-leveles lomb által vannak helyettesítve. Levélnyel karcsú, de igen erős, alulról néhány erős, kampós, világos színű tüskével s néhány igen kicsiny mirigyesertével fegyverzett, fölülről szélesen barázdás, távol álló mirigyes sertékekkel a barázda szélein. Melléklevelei egyáltalán keskenyek, hosszú, szétágazó fülcsücsokban végződnek, széleiken mirigyes rojtokkal és szőrökkel pillázottak. A rendesen öt-leveles lombzat mérsékeltén sűrű, a lándzsaalakú levelek fénylő-zöld színűek, alulról homályosak, széleiken igen rendetlenül egyszer fűré-

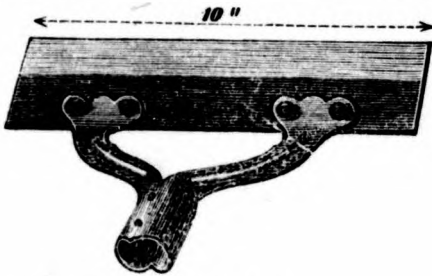
szeltek. A bokor növése erős, világos-zöld színű, kissé beporzott egyenes hajtásai néhány egyenesen kiszögellő erős, karminpiros tuskével vannak felfegyverezve. Virágzata mérsékeltén dús, szabály szerint egyesével álló, ritkán 2—3 rózsával egy bugában, igen jól és tökéletesen megújuló.

Mint kitűnő csoportrózsát leghelyesebben a gyökérnyakra nemesítsük, azonban dugványokról is meglehetősen könnyen szaporíthatjuk. Edényekben nevelve dugványtői a hajtásra is jól beválnak. Mint magastörzsű rózsza, a szabadföldi tenyésztésre is igen alkalmas. Nyesése valamivel rövidebbre vétessék, télire pedig csak könnyedén, de igen szárazon kell takarni. Származik a Ducher bengálrózsától, párosítva a Sombreuil thearózsza himporával s egy lyoni rózsakedvelő nevének a nevét viseli. Kísérleti kertünkben egy négy éves gyökérnyakra nemesített törzse ápoltatik, mely még takarva soha nem volt, fagykárt azonban még eddig nem szenvedett.

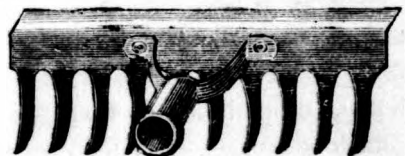
Általános kertészet.

A rózsakertész néhány fontosabb szerszámja. — A tavasz immár mulófélben

van, a nyár pedig közeledik, magával hozván a kertek utain felburjánzó gázt s belecsalván a gyepet az utakba; a tenyésztalaj is jól elgazosodik, fölülete elkérgesedik s így teljes mértékben beáll azon rendellenes állapot, mely a tisztogatás műveletének szükségét vonja maga után. Későbbben meg

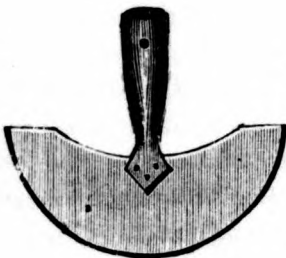
1. ábra.

5. ábra.

3. ábra.

2. ábra.

4. ábra.

a nyári por lepi el a rózsák lombkoronáját s ha a kertész annak szabályszerű eltávolításáról nem gondoskodik, a rózsának eme lombdisze idő előtt lehullik. A rózsakertész azonban teljesen felszerelve fog annak idejében a munkához: Az utak az utmetszővel (1. ábra) leborotváltatnak, a rakoncát-

lan gyp a gyepszélmeteszővel (2. ábra) rendes helyére szorítottat vissza, a tenyész-talaj pedig különféle, a célnak legjobban megfelelő gyomlálókapaival (3. és 4. ábra) lesz felporhanyitva és kigyomlálva. Az uti lapáttal ellátott rétgereblye (5. ábra) ezeknél a fontos munkálatoknál szintén kitűnő szolgálatokat szokott teljesíteni. Ha az utcák és utak pora rózsáink koronáit meglepte, úgy a szabadalmazott kerti fecskendőhöz nyulunk, (6. ábra) mely egyszerűségénél és könnyű kezelhetőségénél fogva még olcsósága miatt is ajánlható. Ez a fecskendő 15—18 méter hordképesség mellett igen csekély erő alkalmazását igényli, sokkal könnyebben jár mint a hydronette-fecskendők s mindennemű edénybe állítható. A három darab mellékelt száj-részlet feltolása által a víz-sugár bármely kívánt alakban ömlik ki a csőből.

Ezek a kerti szerszámok Alexander Bálinth, Wien, III/3 Salesianergasse Nr. 8/R. czégtől 6 frt 65 krért megrendelhetők. Nevezett czég kívánatra kimerítő árjegyzéket ingyen és bérmentve küld az érdeklődőknek.

A rózsza szaporítása szemdugványok által. — A rózsza szaporításának ezen módja csak ritkán s csupán az üzletkertészek által gyakoroltatik s nincsen is egyéb célja, mint valamely új fajról sokkal több dugványborknak a tenyésztése, mintsem az bujtás után vagy dugványgalyak által lehetséges volna. Tavaszkor, vagy ha szaporító helyiséggel rendelkezünk, már februáriusban, az erős galyakat anynyi darabra metéljük, a hány jó rügy rajtuk található, mire a rügyek háta mögött hosszában anynyi fát metszünk

le, hogy felénél valamivel több maradjon meg s most a rügyeket kissé lejtősen, meg lehetőszen közel rakjuk egymás mellé egy közepes melegségű szaporító ágyba, cserepekbe vagy tálcákba. Mint szaporító föld, átrostált homokos hanga- vagy lápföld szerepel, melyre 1/2 ctm. magasságig kimosott durva szaporító homok vétessék úgy, hogy a rügydugványok metszészlapja homokon fekküdjék. Ha e czéla virágcserpeket használunk, úgy azok laposak legyenek, cseréptörmelékekkel vagy pedig durva faszéncserepekkel jól alagoztassanak s mérsékelt nedvesen tartassanak. Gyakori öntözések könnyen rothadást idézhetnének elő, tehát pontosan kerülendők; hogy azonban a homok ki ne szaradjon, fölületét gyenge moharéteggel boríthatjuk le. Mihelyest a rügyek hajtani kezdenek s a homokot felemelik, a moharéteget eltávolítjuk, a homokot a fakadó rügyek körül elktorjuk, ritkábban, de néha bőségesen öntözünk s megvárjuk, míg a hajtások néhány levelet fejlesztettek, mire azokat cserepekbe ültetjük át s azután úgy kezeljük, mint a többi dugványesemetéket.

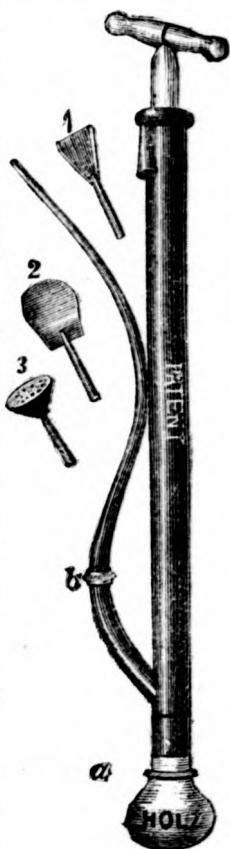
II J.

Rózsaegetlet Hollandban. — Nem régen Utrechtben «Nos jugunt rosae» (bennünket a rózsák egyesítenek) jelszó alatt rózsaegetletet alakítottak. Ezen egyetelnöke W. P. Ingenegeren. Az egyetlet hivatalos közlönye a Hollandiában már két év óta fennálló «Rosarium» nevezetű rózsza újság lesz. — Minden jót kívánunk e fiatal egyetletnek.

Rózsakiállítások. — Az Országos Magyar Kertészeti Egyesület 3 felsége a Király 25 éves uralkodói jubileuma alkalmából a budapesti városligeti iparsarnokban egy június 4-től 9-ig terjedő nagy tavaszi virág- és rózsakiállítást fog rendezni.

A pécsi Kertész-Egyetlet szintén elhatározta, hogy a városi tornacsarnokban még f. év június havának elején fog egy virág- és rózsakiállítást tartani.

Gyümölcsfák közbeültetése az erdőben. — Azon tapasztalatok, hogy oly erdők, melyekben a málna óriási mennyiségben

6. ábra.

burjánzik, bár különben silányan jövedelmeznek, ezen az uton még is szép jövedelemre tesznek szert, azon gondolatra adtak alkalmat, hogy az erdőben közbevetve a jobb területeken gyümölcsfákat kellene tenyészteni, miután ezek az erdő jövedelmét nagyobb mértékben képesek fokozni, mint azt első tekintetre hinnők. Egy hannoverai erdő- és mezőgazdasági egyesület szakközlönye az utóbbi időben ez ügyet igen melegen karolta föl. Ez a folyóirat azt ajánlja, hogy magas fának nemesített cseresnyefát alkalmazzunk, bokorfának közbe pedig zeller- és lambert-diót ültessünk. Azonban nem csak ezekre a gyümölcsfajokra kell nagy súlyt fektetnünk, minthogy ujonan telepített erdőségek közé még diófát, szilvafát, körtefát és csipkerózsát is előnyösen keverhetünk s egyáltalán nem tagadhatjuk, hogy az ilyen gazdálkodás mellett az évente nyert és értékesíthető gyümölcsökön kívül idővel a kivénült fát is előnyösen értékesíthetjük, a mi nemzetgazdasági szempontból sem tartozik a megvetendő tényezők sorába. Egészen különös figyelmet érdemelnek a mogyoróbokrok, minthogy ezek a talaj dolgában rendkívül igénytelenek s csaknem évenként jelentékeny termést szoktak nyújtani. Alsó-Frankenben (Szászországban) már jelenleg is léteznek nagyobb szabású zellerdió-ültetvények, melyek egészen erdészetileg lesznek művelve. Ezen ültetvények után mintegy másfél holdnyi (egy Morgen) területen a termelt diómenyinyiség 150—200 márka jövedelmet hozott. Az erdészet ezen kívül még botfát, galyakat és vesszőket is szokott ez ültetvényekből előrusítani. Szinte kár, hogy hazánkban ezzel a kérdéssel oly keveset foglalkoznak.

A spárgabogarak elpusztítása. — A piros és a kék spárgabogár, (*Crioceris* 12-punctata és *Cr. asparagi*) álczáik által július és augusztusban, néha még szeptemberben is, tudvalevőleg óriási károkat okozván a spárgabokrokon, rettegett ellenségét képezik a spárgatenyésztőknek. Minthogy ezen csinos bogárkák petéiket június hónapban szokták lerakni, javallva van azokat ezen hónapban

leginkább pusztítani, mert egy petével telt nőstény elpusztítása ilyenkor már igen sokat ér. E célból rövid, kétoldalán legyalult deszkácskákat vegyünk s ragaszszuk be ezeket mindkét oldalán fehér papirossal, mely a következőleg készült gyantaenyvvel lesz bemázolva: Durvára törött hegedügyantát egy vasedényben kevés lenolajjal keverve tüzre teszünk s azt lassan összeolvasztjuk, miközben folyton keverni kell a tömeget. Egy csekély kivett próbamenyinyiség kihülés után meg fogja mutatni, hogy a keverék helyes arányban lett-e véve. Ha a ragacs vastag, úgy még kevés lenolaj vétetik hozzá, ha pedig vékony, gyantát kell még hozzá ömlesztetni. A kész gyantaenyvvel a papirlapok a deszkákon bemázolatnak, mire azokat karóra erősítve a spárgabogarak megfogódnak, minthogy különösen napfény mellett nagy előszeretettel röpülnek neki a fényes fehér lapoknak.

Gyorsan ható folyós trágya. — Ha 150—160 liter vízre, tehát körülbelül egy petroleumos hordóra, mintegy másfél vagy két kiló jó malátacsirát veszünk s azt a vízben gyakori összekeverés mellett mintegy 10—14 napig állni hagyjuk, akkor igen erőteljes és rendkívül gyorsan ható folyós trágyát nyerünk, mely igen magas légenyartalmánál fogva a növények gyors és egészséges fejlődésére különösen jó befolyást gyakorol. Ezen folyós trágyából egy öntözőkannával július végén egy rózsatőre vagy rózsabokorra véve, igen gazdag őszi virágzatot nyerhetünk. Nem szabad azonban ezen trágyaöntélnél huzamosabb hatásra számítanunk, ősszel pedig egyáltalában nem tanácsos vele valamit trágyázni.

Virágok és galambok. — Hogy a galambok a kertekben, a hajtások és levelek lecsipkedése által nevezetesebb károkat okoznának, még nem igen képezte panaszok tárgyát, mivel ezen házi szárnyasok természetüknek megfelelőleg a nyílt mezőségeket és szántóföldeket szokták meglátogatni, hogy ott magvakat, tavaszkor pedig rovarokat is keresgéljenek. Ha azonban az udvarban, a

galambok etetőhelyének közelében virágágyást készítünk, úgy biztosak lehetünk felőle, hogy a galambok a beültetett növényeket kopaszra csipkedik s a virágágyást simára fogják letaposni. Egy virághoz azonban nem nyúl a galamb s ez a pünkösdi rózsá. (Paeonia). Ha tehát udvarunkban a galambok mellett virágokban is akarunk gyönyörködni, úgy ilyen helyekre csupán ezt a virágot ültessük. Hogy ludak, kacsák és tyúkok megtámadják-e a virágokat, még nincsen kipróbálva. A pünkösdi rózsá ma már igen változatos válfajokban és olcsón szerezhető be.

A vakondok elűzése. — Egy baranyai földműves állítása szerint a vakondokat kereteinkből igen könnyen elűzhetjük: Ássunk egy 60 ctm. mély lukat, helyezzünk annak fenekére egy lapos kődarabot, erre pedig állítsunk egy méternyi hosszú, két végén harántul lefűrészelt vastag hasábfát s tömjük azt földdel jól be a lukba. Most még csak egy nehéz fakalapácsra van szükségünk s a vakond-ijesztő készen van. A beállított fahasáb kiálló végére a fakalapácssal naponkint többször, de különösen délelőtt 9 órakor és délután 4 órakor erősen fel kell kalapálni. A vakondok ez időtájt szoktak leginkább túrni s minthogy a talaj a hasáb kiálló végének kalapálása folytán nagy területen megrázkódtatik, a vakondok ettől megriadnak s a területet állítólag végképpen elhagyják. Ha nagyobb terület kiürítéséről van szó, úgy ilyen földalatti ijesztőt több helyen kell felállítani. Nagyon előnyös a kalapálást gyerekekre bízni, (persze nem a gyümölcsérés idejében,) mivel ezek nagy örömmel s igen gyakran neki esnek a fapőrölynek, az erő kifejtés pedig testgyakorlás lévén, egészségi szempontból is előnyükre fog válni. — A baranyai tarisznyás atyafinak igaza lehet, a vakond azonban inkább éjjeli állat lévén, nem fog ártani az ijesztőket egyszer-máskor éjjel is megköpogtatni.

Csalogánydal. — Különös mesterséget űz Párisban jelenleg egy Charles Richon nevezetű uri ember, kinek névjegyén a következőket olvassuk: »Charles Richon csalogány-

dal-utánzó kertek és éttermek számára.« — Ugy látszik, hogy a művésznek egész nyáron át sok munkája, pardon! föllépése akad, mert ha egy vagyonos polgár, kinek például 12 méternyi kertje van, úgynevezett »kerti ünnepélyt« rendez, Richon ur a bokrok, vagy oleandertartók mögé búva, a vendégeket a fülemüle pompás trilláinak hű utánzásával mulattatja. A csalogánydal-utánzó művész a fülemülefüttyöt természetesen busás áron megfizeteti.

Levirított jáczinthagymák kezelése. — A melegházban vagy szobában levirított jáczintok cserepei kettős ablakok közé állítatnak s a földet mindaddig bőségesen öntözzük, míg a levelek teljesen ki nem fejlődtek. A mint a fejlődés befejeződött, a mit a levelek elsárgulásáról felismerhetni, az öntözéssel lassankint alábbhagyunk s végre azt egészen beszüntetjük. Nyáron át a cserepeket a hagymákkal együtt a ház vagy kert valamely zugában árnyékban tartjuk, utóbbi esetben a cserepeket egészen a földbe sülyesztvén s azokat egészen sorsukra bízhatjuk. A nagyobb hagymák ily kezelés mellett a következő télen még egyszer lehajthatók, mindazonáltal sokkal czélszerűbb, ha a téli hajtatáshoz új hagymákat hozatunk, a régieket pedig a szabadba ültetjük, hol sokkal szebben virítanak, mintsem ha egy másodszeri hajtatásnak vetetnek alá.

»Uj Poiteau« jeles körtefaj. — Különösen a lugastermelésre alkalmas körte, mely még egészen kedvezőtlen zordon vidékeken is bőséges termést nyújt. Fája könnyen alakítható lugasnak vagy piramisnak, a nélkül, hogy gyümölcsözésében ez által zavartatnék. A gyümölcsalakjátöbbszörnyirekörtealakú, 10 — 12 cm. széles, nem ritkán petéded. Diel a narancskörtéknek harmadik csoportjába osztja, míg Lucas a vajonczkörték első csoportjába sorolja. Mint első osztályú asztali csemegekörte október vége felé érik, de már e hónap közepe tájékán kell leszedni, mivel erősebb fagyok árthatnának neki. Izére nézve e körte igen édes, nagyon leves, olvadékony s magháza környékén csak igen kevés és apró

szemcséket tartalmaz Husa zöldessárga, héja világos füzöld, néha fahéjszerű érdes barnás köpenyvel. Nem egykönnyen rothad meg s érett állapotában meglehetősen hosszú időn át épségben marad. Ez a jeles körtefaj Belgiumban Jodoigne községben még 1843-ban lett tenyésztve s az eddigi tapasztalatok szerint még északi vidékeken is rendkívül gazdagon terem.

Töviskörte. (Dornbirne.) — Berlingenben, Svájcban, több évvel ezelőtt Keller kertészeti elnök által egy tüskés cserjében egy körtefaj lett fölfedezve, mely csodálatos gazdag termőképessége által vonta magára nevezett fölfedező figyelmét. Mint azt az eddigi, 15 évi tapasztalás bizonyítja, ez a körtefaj kivétel nélkül minden esztendőben gazdag termést biztosít. Gyümölcse közepes nagyságú, néha nagy, hosszúságú kerekded, vastag hosszú, hasa a közepén alól van, héja kissé érdes és durva tapintatu, napolalán szép barnapiros, rozsdafoltos, különben piszkos-zöld; husa szemcsés, igen leves, a fáról frissen véve csaknem fanyar izü.

Fája tekintélyes nagyságra fejlődik s többnyire piramis alakot vesz fel, csaknem mindenféle fekvést elvisel s légáramlatok irányában még magas fekvés mellett sem érzékeny; sovány, terméketlen talajban is tenyészik, bár a jobb minőségű földet természetesen jobban szereti, a fagytól pedig érzékenyebb sérülést soha sem szenvedett, igen gyorsan fejlődik s átoltott fái már a második esztendőben termőképesek. Faiskolákban nem lehet róla magastörzsű fákat egykönnyen nevelni, minthogy csemetéi nem mutatnak egyenes növekedést, öregebb fák átoltására azonban mintha csak teremtvé volna. Óriási termőképessége onnét magyarázható meg, hogy virágzata még kedvezőtlen időjárási viszonyok mellett sem szokott kárt szenvedni, mert ha virágzása alkalmával még oly zordon időjárás uralkodik is, a gyümölcsképződés éppen oly szabályos lesz, mintha az elvirítás szép időben történt volna. A »töviskörte« elnevezés kezdetben nem jó ajánlat volt e faj elterjedésére nézve, minthogy belőle min-

denki valamely vadon növény körtefajra következtetett, melynek gyümölcse egyáltalán nem tartozik a nemesebb fajtájú körték közé. Pomológiai neve tulajdonképpen »Präsident Kellers Wildling«, a köznép azonban hazájában csakis töviskörte néven ismeri s ugyanezen név alatt lesz is terjesztve.

Két új bokorbab.

Óriási kard-viaszbab. Igen korán és gazdagon termő magas bokru babtajta hatalmas fejlődéssel. Hüvelyei rendkívül nagyok, kardalakulag meghajoltak, gyengéden husosak, aransárgán színezettek s nem egykönnyen keményednek meg. Ez a jeles bokorbab Berlinben a kertészet emelésére fönnálló porosz állami egyesület által első rendű kikutatási okmányban részesült.

Lyoni dícsőség. Egy szintén szép és gazdagon termő francia eredetű bokorbab, mely szerfölött korai termést ad, szép hüvelyei, melyek 20—25 cm. hosszúságra is megnőnek, világos színezetűek s igen soká eltarthatók.

Laibachi jeges saláta. — Az elnevezés onnét ered, hogy e saláta levelei nedvekkal telvék s oly áttetsző kületemet mutatnak, mintha meg volnának fagyva. E levelek gyengédség és izletesség tekintetében minden salátafajt fölulmulnak. Még inkább ajánlatossá teszi ez új fajt, hogy nyáron nem hajt fel a magasba mint sok más salátafaj. A fejek boltozott alakkal bírnak s 80—140 cm. körfogatot is elérhetnek. A kissé fodrozott levelek színezete világos-zöld, könnyű sárgával elfutódva. Ha a lemetszett fejeket egy ideig állani hagyjuk, úgy azok szilárdabbakká s izletesebbé válnak. Mintegy három évvel ezelőtt került a laibachi kertekből a kereskedésbe.

A havasi gyopár védelme. — A tiroli tartománygyűlés elhatározta, hogy a gyökerekkel kiszedett havasi gyopár elárusítását eltiltja s az ezen határozat ellen elkövetett kihágásokat 1—25 frtnyi pénzbüntetéssel, ismétlés esetében egészen 50 frtig fogja sújtani, vagy nemfizethetés esetében az illetőket elzáratni. Azon szigorú szabályrendeletek,

melyek Salzburgban még a lemetélt gyopár-
virágok elárúsítását is eltiltják, Tirolban né-
mileg enyhítették s nem alkalmaztattak pl.
az ennebergi és fosstali vidékekre, mint-
hogy itt a gyopár még oly óriási meny-
nyiségben fordul elő, hogy akár csak ka-
szálni is lehetne s így annak kipusztításától
itt egyelőre tartani nem kell, másrészt pedig
a tilalom alkalmazása folytán az itteni lako-
sok jelentékeny keresetforrástól fosztatná-
nak meg.

**Polygonum amplexicaule, var. oxy-
phyllum.** — A himalaji gyapjubokor egyike
azon kedvelt növényeknek, melyek hozzánk
távolí világrészekből származnak, mert ugy
pompás finom illata, mint fehér virágzatának
szerkezete által kiválik a többi diszbokrok
közül. A cserje teljesen télkemény s igen
gazdag virágzatát szeptember közepétől ok-
tóber közepéig fejleszti, tehát oly időben,
midőn nálunk a nyári virágok már leviritot-
tak, a mi szintén igen értékessé teszi e nö-
vényt. Származik pedig e diszcserje a Hy-
malája-hegységéből, honnét mintegy 10 évvel
ezelőtt legelőször is Londonba hozatott s ott
a királyi növénykertben lett elültetve. A
cserje, mely három méternyi átmérőt is el-
érhet, igen számos hófehér virágot termel;
a virágszárak $\frac{3}{4}$ —1 méter magasra fejlőd-
nek s a talajtól kezdve egész felső végükig
lombosak. A gyapjas külemű virágok nagy
menyiségben jelennek meg, fehér színezet-
tüek, elvritás felé rózsaszínnel elárasztottak
s kitünően illatoznak. A gyönyörűen alkotott
virágbugák szárított állapotban rendkívül
hosszu ideig tarthatók el.

Jacob legujabb Helleborus-hybridái.
— Ezek a hunyor-hybridák virágkertészeti
szempontból igen értékesek s valószínűleg
rövid idő múlva nagy elterjedtségnek fognak
örvendeni. A mellett, hogy ezek a virágok
teljesen télkemények s a szabadföldben min-
denhol tenyészthetők, egyuttal melegházi
hajtásra is használhatók s mindkét műve-
lési mód mellett igen nemes, lemetzésre
alkalmas virágokat szolgáltatnak, melyek üde-
ségüket egy héten át is megtartják. A lom-

bozat e virágoknál csak igen gyengén fej-
lődik ki s gyengébb mint a fekete hunyor-
nál, annál gazdagabban jelennek azonban meg
virágokkal dúsan megrakott mintegy 30 cm.
magas virágszárjai. A virágok vagy egyszí-
nűek, a tisztafehértől rózsaszínű átmenettel a
sötét barnapirosig, vagy pedig csikosak, pon-
tozottak és árnyékoltak. Ezen rajzolatok csak-
nem a végtelenségig menő változatokat mu-
tatnak.

Lilium eximium verum. — A hosszú-
virágú liliumoknak (*L. longiflorum*) ezen ki-
rályi alakja, mely éppen ugy tenyészthető
edényekben, mint a szabadföldben, már 30
évvel ezelőtt ismeretes volt, lassacsokán azon-
ban teljesen eltűnt kerteinkből, helyét pedig
kevésbé értékes alacsony liliumok: *Lilium
eximium* név alatt töltötték be. *Otto Mann*
leipzig-eutritzschi hírneves liliumtenyésztő
megbizottjának Japánban, sikerült az ország
belsejében a valódi régi alak egy ültetvényét
fölfedezni s így e pompás lilium hagymái
most másod ízben lettek ismét Európába
importálva. Nevezett körülmény arra kény-
szerítette e liliumkertészt, hogy a növény
névéhez még a »verum« = »valódi« jelzőt
csatolja. Virágszárjai mintegy 75 cm. maga-
sak s egy fölséges koronában 4—10 neme-
sen alkotott tisztafehér, pompásan illatozó
virágot viselnek, míg a közönséges *Lilium
longiflorum* gyakran csak egy, többnyire
két virágot hordoz egy nyélen, míg 3—4
virág már ritkán fordul elő rajta.

Stevia serrata, foliis albo-marginatis.
— Ezen növény felől *Henkel* kereskedelmi
kertész Darmstadt-Bessungenben, következő-
leg nyilatkozik: »A *Stevia serrata* azon vál-
faja, melynél a levelek fehéren szegélyezettek,
(albo-marginata) a szőnyegkertészetre nézve
oly fontos s oly sokoldalulag alkalmazható,
hogy rövid idő múlva valószínűleg összes
kerteinkben meg fog honosulni, mert vala-
mint egy mesterileg készített szőnyegültet-
vényt ma már *Pyrethrum parthenifolium* nél-
kül el sem képzelhetünk, ugy a *Stevia ser-
rata* ezen válfaját sem fogjuk majd nélkülöz-
hetni. Alakja, színezete, növekedése, röviden

összes természeti viszonyai, tenyésztési szempontból oly kedvezőknek mutatkoznak, hogy alig fogunk vele hasonlóval találkozni meglévő szőnyegnövényeink közt. Leveleinek rendkívül szép zöld és fehér színezete, hosszas lándzsás alakja, széleinek gyenge zezugos csipkézete, de főképpen a növény azon tulajdonsága, hogy minden néven nevezendő vonalak alakításához kitűnően alkalmazkodik, valóban értékessé és becsessé tesz ez a kertészetbe hozott újdonságot. E mellett tenyésztése a képzelhető legegyszerűbb; a növény rendkívül ellenálló, talaj dolgában fölötte igénytelen, nagyon gyorsan fejlődik ki, dugványai hihetetlen rövid idő alatt vernek gyökereket, mi által szaporítása természetesen rendkívül meg van könnyítve.

Legkorábban nyíló rózsafajok. —

Újdonságok üzlete.

Az elmúlt üzletév a rózsapiacson 27 válfajjal mutatott fel kevesebbet az 1890—1891-iki üzletévvél szemben, nevezetesen ez évben sokkal kevesebb thea- és remontáló hybridrózsa jött a forgalomba. Hogy azonban az újdonságok tenyésztésének és forgalomba hozatalának ezen csökkenése a fajok használhatóságának javára fog-e szolgálni, még rendkívül kérdéses. Az újdonságokat rendszeresen bevásárlani szokott rózsaközönség az utolsó három év alatt minden esetre kevesebb bizalommal viseltetett a nagy lármával hirdetni szokott, ugynevezett »reklám újdonságok« iránt mint az előző években. Azon idők, midőn pl. egy American Beauty-ért látatlanul 8—10 forintot is fizettek, jóformán már elmúltak. A remontáló hybridrózsák első árai most már közönségesen alig tesznek ki 3 forintot darabonként, mely ár a következő évben már rendszeren a közönséges folyó árakra száll alá; áll pedig ez különösen azon újdonságokra, melyekkel a rózsapiacot Franciaország szokta elárasztani.

A jelen évi kimutatás szerint az egyes rózsacsoportokból következő újdonságok kerültek kínálatra:

Szerkesztőségünk kísérleti kertjében négy év óta feljegyztetnek a tavaszkor legelőször nyíló rózsák. 1889-ben legelőnek nyílt fel: Distinction; 1890-ben: Souv. de la Malmaison; 1891-ben: R. moschata v. grandiflora s ezidén: R. rugosa rubra, melynek első virágja már május 17-én felnyílt.

Beküldött árjegyzékek.

Alexander Bálinth, Wien, III/3 Salesianergasse Nro 8. Házi- és gazdasági műszerkről.

L. Grätzer, Holleschau, Mähren. Különféle mesterséges trágyaszerekről.

Oscar Tiefenthal, Wandsbeck b/Hamburg. Lemetszett virágokról és edényben tenyésztett növényekről.

Lévêque & fils. Ivry-sur-Seine près Paris, 60 rue du Liébat. Kertészeti árjegyzék. 1892. március; 7-ik szám.

Thearózsákból	36 válfaj
Thea-hybridákból	7 »
Noisette-rózsákból	2 »
Noisette-hybridákból	1 »
Bengálrózsákból	1 »
Bourbonrózsákból	5 »
Multiflora-hybridákból	2 »
Remontáló hybridákból	24 »
Rugosa-hybridából	1 »
Moharózsából	2 »

Összesen 10 csoportból 81 válfaj.

A különböző országok szerint termelt:

Franciaország	53 válfajt
Nagy-Britannia	15 »
Luxemburg	6 »
Amerika	3 »
Németország	3 »
Magyarország	1 »

Összesen 6 ország 81 válfajt

A felszámolt 81 újdonság közül csupán 6 válfaj volt sportalaknak jelezve, hogy azonban a 75 faj valamenynyi magról neveltetett volna, nagyon is kétségbe vonandó, minthogy 29 válfajnak az eredetéről semmiféle tudomást sem voltunk képesek szerezhetni.

Irodalmi szemle.

Zeitschrift für bildende Gartenkunst. — A német kertművészek egyletének hivatalos közlönye. Harmadik kötet, egyuttal a »Jahrbuch für Gartenkunde und Botanik« új kiadásának tizedik évfolyama. Kiadják: Karl Hampel és Heinrich Fintelmann. Bizományban Bodo Grundmann-nál, Berlin W. 57. Potsdamerstrasse 86 a. — Havonkint kétszer jelenik meg, ára félévre 5 márká = 3 forint o.-m. ért.

Der Blumengärtner. — Irta Gruner Beissner. Terjedelmes alfabetikus sorozata a szobában tenyészthető disznövényeknek és virágoknak; kertészek, kertkedvelők és mindazok számára, kik a legszebb és legkedveltebb régiebb és újabb disznövényeket a kertben, a melegházban és a szobában a legkönnyebb és legeredményesebb módon tenyészteni óhajtják. Kilenczedik kiadás, nagy 8-ad rétt, 41 iv. Füzve 6 márká = 3 frt 50 kr. o.-m. ért. — Kiadja Im. Tr. Wöller Lipcsében.

Der unterweisende Führer durch die gesammte Zier- und Nutzgärtnerei. — Irta Förster-Beissner. A kertészetnek teljes tan- és kézikönyve, magában foglalván a kertészet összes ágait kertek, melegágyak és hajtatóházak szerkesztésére. Ötödik, újra átdolgozott és bővített kiadás számos szövegközi ábrával. Nagy 8-ad rétt. 32^{1/2} iv tartalommal. Ára 5 márká = 3 frt o.-m. é. Kiadja Im. Tr. Wöller Lipcsében.

Die Gemüsetreiberei. — Gyakorlati útmutatás a legjobb konyhakerti veteményféléknek téli tenyésztésére. Irta Andreas Hammer uradalmi kastélykertész. Kiadja A. Hartleben Lipcsében, Bécsben és Budapesten. Ára 90 Pfennig — 50 kr. o.-m. é.

Stein's Orchideenbuch. — Leírása, ábrázolása és tenyésztési utasítása a legajánlatosabb orchidea-fajoknak, több mint 200 ábrával a szöveg közé nyomva. — Szerző mintegy 25 évvel ezelőtt Berlinben a gazdagon berendezett Reichenheim-féle orchidea gyűjteményt látta legelőször

s ez idő óta Tirolban és Felső-Sziléziában bő alkalma nyílt a legjelentékenyebb tenyésztő intézeteket észlelni és tanulmányozni, gyakorlati szellemben irt munkájától tehát csak is a legjobbat és legczélyszerűbbet várhatjuk. A munka mintegy 500 oldalra terjed s 10 füzetben időszakonként jelenik meg. Miután a kézirat s a rajzok metszvényei már teljesen elkészültek, a munka hihetőleg még a nyár folyamán befejezést fog nyerni. Ára füzetenként 1.80 márká = 1 frt o.-m. é. — Megrendelhető Bodo Grundmann könyvárusnál Berlinben, W. Potsdamerstrasse 86 a.

Schlechtendal-Hallier's Flora. — Németország, Ausztria és a Svájc növényeit sorolja fel. A munka 30 kötetben 3300 pompás színes ábrát tartalmaz, melyekhez még egy tartalomjegyzék is járul. Aláírási ára 230 márká = 135 frt o.-m. é. Megrendelhető Engel Lajos könyvkereskedésében Pécsen.

Die Herstellung künstlicher Blumen und Pflanzen aus Stoff und Papier. — Kézikönyv művirággal foglalkozó divatárusnőknek, mesterséges virág- és bokrétagyárosoknak. A legújabb vívmányok tekintetbe vételével kidolgozta W. Braunsdorf. — Első kötet: az egyes növényrészeknek, minők: lombzat, virágkehely, virágszirom, porodák és bibék előállítására, 110 ábrával. Második kötet: a mesterséges virágok, füvek, pálmák, harasztok, leveles növények és gyümölcsök készítmódjáról, 50 ábrával — Kiadja A. Hartleben, Bécs, I. Maximilianstrasse 8. A két kötet ára összesen 4 frt 40 kr. o.-m. é.

Düngerlehre des Gärtners. Utmutató virág-, gyümölcs-, konyha-, dísz- és cserjékertészek számára, melyben a különféle trágyaszerek készítése és alkalmazás módja adatik elő. Több szaktudós közreműködése mellett írta: Josef Jettmar. 10 ivre terjedő munka 15 ábrával. Kiadja: A. Hartleben, Bécs, I. Maximilianstrasse 8. Ára 1 frt 65 kr. o.-m. é.

Magastörzsü
Maréchal Nie

